

L'ESDEVENIDOR DEL CAMP

El nostre Camp, tan nostre com la nostra vida, la plana immensa, formosíssima, la més bella del món, mirada amb nostres ulls, està amenaçada d'una greu crisi, que pot portar dies d'angoixa als pobles que, com els nius en els arbres, l'embelleixen, li donen alegria i palesen la protecció que hi troben. El nostre Camp, de variats cultius, té un punt flac, per on pot venir la desfeta; té, per dissort seva, com a cultiu predominant, que ocupa més del 50 per 100 de la seva extensió, la vinya. I no fa molt, els vinyaters, reunits en assemblea, llançaren als quatre vents el crit d'auxili.

Han passat els anys d'or de la viticultura, els anys en què la filoxera avençava per les vinyes franceses camí de casa nostra; han passat els bons anys pels vinyaters, en acabar-se la tragèdia mundial, la més gran vergonya de la civilització, i, en restablir-se la normalitat, es troba la viticultura en pitjor situació de la que tenia, amb tot i ésser ja molt dolenta, abans de la guerra.

Teníem aleshores un excés de producció; avui, aquest excés és major, per haver augmentat la producció i disminuït el consum. Les nostres vinyes replantades en pocs anys, després de la invasió filoxèrica, que obligà a suspendre el ritme amb què les vinyes s'anaven succeïnt, es troben, totes alhora, en la plenitud de son desenrotllament. Són rares les parcel·les de terreny que es veuen despoblades, i poquíssimes les plantades de nou. Per altra part, les nacions es defensen contra el vi estranger; les unes per a protegir la seva viticultura; altres per a defensar les seves indústries, tals com la cervesa i demés begudes alco-

hòliques; i, per últim, algunes per austeritat, per a salvar la seva economia, evitant despeses, si no del tot inútils, per lo menys, no indispensables. Estem convençuts que aquesta precària situació de la vinya subsistirà i sols l'atzar afavorirà determinades regions quan algú flagell malestruc plani damunt d'altres pobles.

Però, çò no és tot. El trasbals produït per la guerra originà un ineludible augment de jornals, que persisteix encara perquè perdura la causa que el motivà: la carestia de la vida. Demés, el sofre i el sulfat de coure, necessaris per a combatre les dues principals malures de la vinya, també es cotitzen a preus superiors als que tenien abans de la guerra. Els pessimismes dels assembleïstes de Montblanch no poden tenir, doncs, més justificació; mes com que a grans mals, grans remeis, és una cura heroica la que proposà l'il·lustre marquès de Camps en l'esmentada assemblea, recomitzant, per a adaptar-se a la fórmula de produir el màxim amb el mínim de despeses, arrencar una tira per altra de ceps, convertint les vinyes a quadre en vinyes en bancals, i adobar fortament per a intensificar la producció. Aquesta fórmula pot ésser beneficiosa pels grans propietaris, però no pot ésser admesa pels petits terratinents. I aquest és el cas de la major part dels propietaris del Camp, en el qual poden comptar-se amb els dits els que posseeixen més de cent hectàries de vinya. Els petits vinyaters necessiten per a subsistir, per a poguer viure de la terra, produir el màxim, adobant lo que calgui, sense suprimir un cep, ja que els necessiten tots per a viure. La fórmula del senyor marquès de Camps, tenim la convicció que no serà practicada per cap dels vinyaters del Camp.

Com salvar-se, doncs, de la desfeta, ja que ni produint el màxim el cultiu de la

vinya serà remunerador? Sols hi ha un mitjà, al nostre entendre: la substitució total o parcial de la vinya pels arbres fruiters. S'han d'arrencar els ceps *quan puguin ésser substituïts* per avellaners, oliveres, pomeres, presseguers, pereres, etc. L'avellaner, per patir poques malures, per donar-se bé en nostre Camp, per son fruit fàcil de conservar i de transportar, per son mercat extens, és, i promet ésser, un cultiu remunerador; la pomera, més castigada per les malalties parasitàries, té també l'aventatge de què son fruit deliciós pot conservar-se, amb relativament petites pèrdues, alguns mesos, i ésser transportat a terres llunyanes; els presseguers, albercoquers, pereres, a les moltes i greus malalties que pateixen s'hi ha d'afegir la dificultat de que llurs fruits, apreciadíssims, no poden ésser conservats pel productor ni transportats molt lluny. Sols a base d'una indústria conservera floreixent, que faci conserves al natural, per dessecació, confitures, melmelades, pot confiar-se en donar sortida a n'aquests fruits. Mes ço és lo de menys; així com els fisiòlegs diuen que la funció fa l'orguen, així l'abundància de fruita crearia la indústria conservera, ja iniciada en nostra ciutat, i no passariem, aleshores,—quasi podríem dir, la vergonya, si no fos per causes superiors a nostre voler, el motiu pel qual no tenim fruites en abundor—per la pena d'haver d'adquirir en conserva, procedents d'altres regions, les mateixes fruites que es cullen en el Camp.

Potser algú senti la temor de què la producció frutera no tingui el mercat, l'expansió, que nosaltres li suposem per la competència que pot fer-li un enemic verament temible, un colós en tots els ordres de la producció: els Estats Units. Aquesta gran nació produeix una quantitat fabulosa de fruita, essent difícil formar-se idea de l'extensió grandiosa que en algunes comarques ocupen els fruiterars. En R. Sala (1) ens conta que en la plana central de Califòrnia, d'uns 250 kms. d'ample per 800 kms. de llarg, quasi totalment plantada d'arbres fruiters, hi ha planterista que, per atendre a les seves demandes, sembra, anyalment, 300.000 arbres de pinyol. Com no témer, doncs, semblant competidor? Però nosaltres, si bé produïm més car, tenim l'avantatge d'ésser més pròxims als llocs europeus de consum; demés, que els Estats Units tenen

tot l'Orient per a donar sortida, amb més facilitat i menys lluita, als seus productes.

Altres són els obstacles que han impedit que, en el Camp, els arbres fruiters adquirissin la preponderància deguda i que ja tindrien si quan es van replantar les vinyes, devastades per la filoxera, haguessin pogut ésser vençuts. Aquests obstacles fonamentals són: la manca d'aigua i les greus malures que pateixen els arbres esmentats.

Es inútil i és dolorós que pensem en plantar arbres fruiters, amb la sola excepció de l'avellaner, mentre no vingui una acció enèrgica i mancomunada per a combatre les nombroses plagues que ens devoren els fruits: el corc i la cuca de les pomes, el cuc de les cireres, el cuc i el garrof dels presseguers, i tantes altres que en podríem anomenar, fan ben sovint estèrils tots els esforços de l'agricultor. Mentre la llei no obligui a participar en aquesta lluita, en benefici de llurs propis interessos, a tots els agricultors, serà endebades esmerçar diners en la plantació d'arbres fruiters. Molt hi pot fer la iniciativa particular, però aleshores la lluita és menys eficaç i molt més costosa.

La manca d'aigua ha sigut, sobretot, i continua essent, la causa de què avui ens trobem en tant crítica situació. En el Camp hem hagut de confiar a plantes de secà l'aprofitament de les terres perquè, més que la quantitat de plagues anyals, la seva distribució funesta no permet, sense regar, el cultiu dels arbres fruiters. La mitja de pluja anyal en nostre Camp s'aproxima als 600 m. m. (mínima 300 m. m., màxima 800 m. m.), quantitat que, ben repartida durant l'any, fóra més que suficient per a dits cultius; però la nostra situació geogràfica fa que durant l'estiu les pluges siguin escasses, puix, sotmesos al règim de vents alisis, no poden produir-se pluges de convecció; sols podem confiar en un que altre ruixat, produït per medis tormentosos. Es dir, quedem a mercè de l'atzar de pluges ciclòniques.

Per a fer la indispensable i cada dia més urgent substitució de la vinya per arbres fruiters, és precis que poguem convertir en regadiu les terres de secà. D'on hem de treure aquesta aigua? El Pantan de Riudecanyes és com un got d'aigua per a una nombrosa caravana que es mor de set; però la seva alta exemplaritat, el seu èxit indiscutible, farà el miracle de què, lo que

(1) Vegi's la revista «Agricultura», número 17, 1920.

anys enrera hauria semblat un somni, sigui una venturosa realitat, tal vegada en un plaç no molt llunyà. No poguent esperar res de l'Ebre, hem de girar la vista al Francolí. El gran pantan del Francolí en projecte, quin estudi està molt avançat, embassarà, aproximadament, 35 milions de metres cúbics. Descomptant l'aigua necessària als usuaris actuals i la que quedi en dipòsit, per millor assegurar l'aigua als regadius que s'estableixin—observi's que el pantan de Riudecanyes amb una cabuda de 3'5 milions, sols destina, anyalment, al regadiu 1'5 milió, per a prevenir-se d'un any d'un mínim de pluges—segurament permetrà destinar a nous regadius 15 milions de metres cúbics. Però, demés de les aigües del Francolí interceptades en l'Estret de la Riba, hem de comptar amb les del Brugent que desemboquen aigües avall de l'Estret. Ço permetria disposar de 8 milions més de metres cúbics. Segons nostres informes, els projectes dels pantans del Brugent, deguts a l'esforç d'homes benemèrits, als qui el Camp deurà pregon agraïment, estan en curs de tramitació.

El Francolí i el Brugent poden aportar a nostra comarca 23 milions de metres cúbics. Quina terra es pot regar amb aquesta aigua? Es molt difícil precisar la quantitat d'aigua necessària per a regar una extensió determinada de terreny, per exemple, una hectària, puix són moltes les causes que obliguen a emprar-ne una major o menor quantitat. Entre les més importants hi ha: la naturalesa de les plantes cultivades; condicions del clima; sistema de regar que s'emplea; composició, inclinació i exposició del terreny; producte que es desitja obtenir. No obstant, es calcula que, amb un litre per segon i per hectària (una teula equival a 1,111 litres per segon) es pot convertir aquesta extensió de terreny en horta. Com sia que amb l'aigua necessària per a regar 2'5 jornals del país (una hectària) es poden convertir en regadiu 20 jornals plan-

tats d'arbres fruiters, amb els 23 milions de metres cúbics es podrien regar 44,000 jornals, aproximadament, suposant que la temporada de regs comencés en primer de Juny i acabés en 30 de Setembre. Si bé, l'extensió del Camp excedeix de 80,000 jornals (no tenim dades exactes), tenint en compte lo que actualment ja es rega d'aigües subterrànies i del pantan de Riudecanyes, podem dir que pràcticament es regaria tot el Camp, ja que la vinya no desapareixeria totalment i es conservaria i deuria augmentar-se el cultiu de l'olivera. Els ametllers també deuen suprimir-se, puix llur cultiu, per les condicions climatològiques de nostra comarca, és antieconòmic.

Diem que el cultiu de l'olivera deuria augmentar-se i, àdhuc, avui ja va substituït a la vinya, per ésser el cultiu més remunerador i de més pervindre; mes les plantacions d'olivera no poden fer-se en gran escala, puix a causa de son lent desenrotlló, ço equivaldria a deixar, durant molts anys, els terrenys amb una producció insignificant, a menys que sigui simultani el cultiu de l'olivera i de la vinya; però, en aquest cas, i tal com es practica pels nostres agricultors, encara es retrassa més la creixença de l'olivera i s'ajorna, per tant, la solució a la crisi vitícola que es presenta amb caràcter agud.

Si volem salvar al Camp i salvar-nos, deure nostre és contribuir a que desapareguin els dos obstacles que han fet que ja, avui, no sigui el verger dels vergers. Aleshores podríem substituir, ràpidament, la vinya pels avellaners i fruiters, propiament dits,—no som partidaris d'un cultiu únic, que una sola plaga pot fer fracassar—i a l'ensem augmentar poc a poc el cultiu de l'olivera.

Així veiem nosaltres l'esdevenidor del nostre Camp, de les terres que un amfiteatre d'alteroses muntanyes encercla i que la mar besa, i on el nostre cor hi té arrels més vives que les de les mateixes plantes

JOSEP CAIXÈS GILABERT.

